

DUBEN

BRNO I

BRNO II

3. 4. První neděle po velikonicích

8:30 BK Jiří Gruber	9:00 BD Jaroslav Vítek
10:00 ČK Jiří Gruber	10:00 Kuř Jiří Malý
14:15 Rch Jiří Šimsa	13:45 Tiš Jaroslav Vítek
19:00 ČK Jiří Gruber	

nešpory

10. 4. Druhá neděle po velikonicích

8:30 BK Olga Tydlitátová	9:00 BD Jiří Malý
10:00 ČK Olga Tydlitátová	9:45 Tiš Jaroslav Vítek

17. 4. Třetí neděle po velikonicích

8:30 BK Jiří Gruber	9:00 BD Jaroslav Vítek
10:00 ČK Jiří Gruber	10:00 Kuř Jiří Malý
<i>skautská neděle</i>	13:45 Tiš Jiří Malý
14:15 Rch Jiří Gruber	19:30 BD Lenka Freitingerová

24. 4. Čtvrtá neděle po velikonicích

8:30 BK Olga Tydlitátová	9:00 BD Jiří Malý
10:00 ČK Olga Tydlitátová	9:45 Tiš Jaroslav Vítek

1. 5. Pátá neděle po velikonicích

8:30 BK Jiří Gruber	9:00 BD Jaroslav Vítek
10:00 ČK Jiří Gruber	10:00 Kuř Jiří Malý
14:15 Rch Jiří Gruber	13:45 Tiš Jaroslav Vítek
19:00 ČK Štěpán Hájek	

nešpory

LEGENDA

BK Betlémský kostel	BD Blahoslavův dům
ČK Červený kostel	Kuř Kuřim
Rch Rychmanov	Tiš Tišnov

SETKÁVÁNÍ

ročník VII. duben 2005 číslo 4
BRNĚNSKÝ EVANGELICKÝ MĚSÍČNÍK

slovo úvodní

...ale zbav nás od **zlého** (Mat.6,13) je verš, který slyšíme a sami o to prosíme nejméně jednou týdně při bohoslužbách. Odedávna si toto slovo představuji s velkým písmenem a toho **Zlého** si personifikuji. Tento potměšilec, pokušitel, svůdce a vlastně původce všeho zlého nás provází od samého počátku, jak čteme v bibli (1. Mojžíšova 3, 1 a další). Jenom vypočítat jeho podoby by zabralo celý článek. Objevuje se ve všech možných podobách, takže výčet jeho snažení o oblouzení lidí nemá začátku ani konce. Nechci se teď zabývat citáty z bible, kde všude o něm můžeme číst. Pozorný čtenář Písma ví, že ten Zlý se velmi snaží a „je stále při díle“.

Mne zaujal v poslední době zajímavý úkaz a možná jste si toho všimli i vy. Slova odvozená od pekla nebo ďábla jsou frekventována v takové míře, že je to zarážející. Něco je pekelně dobré, pekelně zajímavé, čertovsky zábavné, ďábelsky ostré nebo chutné, satansky dobrodružné apod. Mohli bychom samozřejmě velmi snadno říct: „No a co? Jsou to jenom slova, která nemají obsah, je to jenom jakási slovní vata.“ Budiž. Vždyť i mezi mládeží se používají také různá citoslovce, která bychom mohli postavit na pranýř. Každá generace má svůj svébytný slovník, který s rostoucím věkem opouští a pohoršuje se nad tím, jak později mluví jejich vlastní děti a jejich vrstevníci.

Ale pozor! Ten Zlý se často velmi chytře a šikovně tlačí i do našeho slovníku používaného na všech úrovních našeho života. Bezděky to slyšíme a vnímáme jako jakousi podobu podprahové reklamy. Je to obdoba toho, jak se nám různí výrobci snaží nabízet své výrobky v televizi, aniž bychom stačili vědomě registrovat, co jsme vlastně viděli, ale naše podvědomí je zasaženo. V reklamě je to obrovský byznys, který to na nás vymýšlí.

Jindy zase stačí otevřít program televize a hned na nás vykoukne třeba pořad: „Tanec s ďáblem“ či seriál „Čarodějnice školou povinné“ nebo různé pořady, které se zabývají satanismem a jinými projevy démonických sil. Je to přece pouhá zábava, „dovolte, přece nikdo nemůže v televizních programech vidět působení toho Zlého“. To je častá námitka těch, kteří buď nic nevědí, nebo spíše nechtějí vědět, a zavírají oči i myslí před nebezpečím, které se tak pěkně plíživě rozlévá. A nemusí to být jenom zábava pasivní. Kolik lidí mu padlo do tenat v různých hrách, hracích automatech, sázkách aj.

A tady je jádro pudla. Spočívá v otupění naší pozornosti a bdělosti vůči jeho nenápadnému, ale trvalému vystrkování růžků, abychom také řekli: „No a co? Však o nic nejde, jsou to jenom slova, slova, slova, jak už říkal králevic dánský Hamlet.“

Ale nedejme se zmýlit. Ve snahách toho Zlého nikdy nejde jenom o slova a jeho snahy a kroky jsou vždycky promyšlené daleko dopředu. Nedejme se ukolébat tím, že přece na nás nemá a že to na nás neplatí. Ale nejsme takoví siláci, abychom se sami ubránili. Je po Velikonocích. Náš Pán a Spasitel slavně zvítězil nad smrtí i nad mocí pekla. A tak ho pokorně prosme: „...zbav nás od Zlého“.

Blahoslav Šimek

modlitba

Bože náš,
světlo Tebou stvořené
září všem,
dobrým i zlým,
hřeje ty,
kteří Tě ještě nenalezli,
i ty, kterým jsi Pánem.
Chceš však,
aby všichni lidé poznali Krista - světlo světa.
Proto jsi poslal svou církev
mezi všechny národy,
aby ukazovala k němu cestu
a také sloužila těm nejmenším.
My, kteří církev tvoříme,
potřebujeme Tvoji sílu a moudrost,
abychom byli věrohodnými svědky.
Obnov nás mocí svého Ducha,
dej, aby naše rozhodnutí
provázela jistota, že jsou v souladu s Tvou vůlí.
Prosíme, abychom nikdy nezapomínali, kdo jsi,
a vzdávali Ti čest i chválu,
dokud budeme na této zemi.
Amen

-mir-

Fronta

Stojím ve frontě. Nic vážného, nestihla jsem si včas vyzvednout na místním úřadě peníze. Dostávám státní příspěvek na naše postižené dítě, jmenuje se to hezky, příspěvek při péči o blízkou osobu. No a jak blízkou.

Paní referentka je moc milá, ale to víte, že se nic neděje, přijďte si v pondělí na pokladnu, já vám to tam dám. Má porozumění. Váží si svých klientů.

Tak stojím ve frontě. Je tu trochu dusno, mezi třiceti lidmi úplné ticho. Vepředu stojí člen ostrahy a tváří se jako pan učitel Hnízdo z věhlasné scény. Napomíná stojící, že nepostupují dost spořádaně kupředu. Je to úplně absurdní situace, mimoděk utrousím něco jako Páni!

Vystartuje. Stojí nade mnou a ptá se: Říkala jste něco??

Už mi to došlo. Zařadil si mě. V té dnešní frontě nestojí spořádaní občané pečující o své stařečky. Dnešní fronta je určena nezaměstnaným. A ze mě se pouhou změnou data, kdy přistupuji k okénku, stal asociál.

Styděla jsem se za toho pána. Tomuto způsobu, jak člověka zbavit důstojnosti a šoupnout ho na okraj, říkají sociologové nálepkování.

Příště si budu dávat pozor, do jaké fronty si stoupám.

Petra Michalová

přečetli jsme

Kongres imámů a rabínů

Král Šalomoun napsal, že pod sluncem není nic nového. Co se jeví nové dnes, kdysi bylo, a co se děje dnes, se v budoucnosti zase stane. Není proto divu, že česká média konání „Prvního světového kongresu imámů a rabínů za mír“ v Bruselu s nadhledem, hodným Koheleta, ani nezaregistrovala. Vycházela nejspíš z toho, že platí i druhá část tvrzení, a jestliže shromáždění duchovních autorit islámu a judaismu ve dnech 3. – 6. ledna 2004 nebylo poslední, mají dost času.

Kongres se měl původně konat v Maroku pod patronací krále Hasana VI. Podrobnosti, které vedly krále k tomu, aby se s prosbou o jeho uspořádání obrátil na svého kolegu, belgického krále Alberta II., mi nejsou detailně známy. Nepochybně však záměr narazil na odpor doma i v zahraničí, což jen dokumentuje složitost jeho příprav a zázrak, že se konal. Tým „Hommes de parole“, iniciátor a organizátor akce, se však svého úkolu zhostil ke cti svého názvu. Zakladatel sdružení Alain Michel hned v úvodním proslovu doznal, že to zvládli „s odřenýma ušima“, ale bez toho to ani nešlo. (Potud úvod ke zprávě z kongresu z časopisu ROŠ CHODEŠ, únor 2005)

Vyňato ze závěrečného protokolu:

„My, lídři, reprezentanti, rabíni a imámové muslimských a židovských náboženských komunit z celého světa, kteří jsme se zde sešli k prvnímu světovému kongresu imámů a rabínů za mír, vyhlášíme svůj závazek vyvinout úsilí k zastavení krveprolévání, každého násilí vůči nevinným lidem a činností v rozporu s právem na život a úctu pro všechny lidi, ustanoveném pro všechny lidi Stvořitelem světa, jehož jméno budiž požehnáno..“

Vyzýváme politické vůdce všech národů, aby se v praxi snažili nalézt spravedlivá mírová řešení v každé konfliktní oblasti světa a obzvláště ve Svaté zemi ku prospěchu všech lidí a všech náboženských komunit v této zemi a respektovali je...

Zavazujeme se vynasnažit se o dosažení všeobecného uznání úcty k právům člověka pro všechny lidi a pro všechny národy, bez něhož není a nebude mír možný. Vyzýváme všechny duchovní lídry muslimských a židovských komunit po celém světě, aby věnovali v kázáních a projevech ke svým komunitám soustavnou pozornost tématu závažnosti úcty mezi náboženstvími a náboženské závažnosti posvátnosti života každého člověka za všech okolností.“

Z týdeníku RESPEKT 6, 2005, str. 18 a z ROŠ CHODEŠ, únor 2005, str. 3

Zemský rabín Karol Sidon, účastník kongresu.

Vybral Blahoslav Šimek

Existuje Bůh?

Jeden muž šel do holičství nechat si ostříhat vlasy. Když ho holič začal stříhat, rozpovídal se. Mluvili spolu o mnoha věcech a když se jen tak mimochodem dotkli tématu Boha, holič prohlásil: "Nevěřím, že Bůh existuje."

"Proč si to myslíte?", otázal se zákazník."No, stačí vyjít na ulici, abyste poznal, že Bůh neexistuje. Řekněte mi, pokud by Bůh existoval, mohlo by být tolik nemocných lidí? Mohlo by být tolik opuštěných dětí? Pokud by Bůh existoval, nemohla by existovat bolest ani utrpení. Nedovedu si představit milujícího Boha, který by dovolil všechny tyhle věci."

Zákazník se na chvíli zamyslel, ale neodpověděl, protože se nechtěl hádat. Holič dokončil svou práci a zákazník odešel.

Jakmile vyšel z holičství, uviděl na ulici muže s dlouhými, mastnými, slepenými vlasy a přerostlým vousem. Vypadal velmi špinavý a zanedbaný.

Zákazník se otočil a vrátil se do holičství.

Holičovi řekl: "Víš co? Holiči neexistují!"

"Jak něco takového můžeš tvrdit?", otázal se překvapený holič. "Stojím tady a jsem holič. A před chvílí jsem tě ostříhal!"

Zákazník na to: "Holiči neexistují, protože kdyby existovali, nechodil by po ulici nikdo s dlouhými, špinavými vlasy a přerostlým vousem, jako ten chlapík venku."

"Ale holiči přece existují! Problém je však v tom, že všichni lidé ke mně nechodí", odpověděl mu holič.

"Přesně tak", přikývl zákazník: "Není to podobné i s Bohem? On existuje. Problém však je, že ne všichni lidé k němu přijdou a ne všichni lidé jej hledají. Proto je na světě tolik utrpení a bolesti." Staženo z internetu

„Bůh není tichý společník utrpení, nýbrž náš spolutrpitele.“

Když jsem byl v nemocnici a očekával na dost závažnou operaci, četl jsem tato slova katolického teologa Bruno Chenu, kterými vyjádřil svou neochvějnou důvěru v Boží přítomnost v okamžicích, kdy všechno mluví proti. Boží postoj k utrpení, nemoci, zemětřesení, kdy si lidstvo uvědomuje, jak je bezmocné, je tématem bouřlivých debat. Jedná-li se o mne či mé blízké, stávají se podobné úvahy vysoce aktuální.

Bohoslužby v nemocnici mohou být pomocí. Bylo nás tam sice jen pár, někdo na vozičku, jiný na pojezdové posteli. Jestlipak najde farář slova potěšení do našich situací? Budeme schopni útěchu přijmout? A hle, Slovo zasáhlo moji sklíčenost a otevřelo mi oči. Nejsem sám ve svém trápení, jsou vedle mne jiní, stejně trpící, je zde Bůh a mluví ke mně a je zde modlitba, která mě dokonale spojuje s ním i se všemi, kteří jej mají za Otce. Modlitba přesahuje všechny bariéry konfesí a netoleruje žádnou netoleranci. Děkuji vám za vaše modlitby, bratři a sestry, ať se hlásíte k reformovaným, ke katolíkům římským či ortodoxním, anglikánům, děkuji vám, židovští přátelé. a vám, kteří se modlíte k Alláhovi za mé uzdravení.

„Modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni. Velkou moc má vroucí modlitba spravedlivého.“ Jk 5,16

Jean-Daniel Wohlfahrt ve sborovém časopise Eglise française v Basileji .
vybrala Ludmila Marková

Voda pro Etiopii

Etiopie je země velmi chudých lidí - průměrný příjem je 10 dolarů za měsíc, takže i v tak běžné věci, jako je vyhloubení studny, potřebuje pomoc ze zahraničí. A Česká republika se k této pomoci malou kapkou připojila. V okolí měst Awasa a Humera se za peníze české vlády hledají a zajišťují vodní zdroje pro venkovské obyvatele.

Země leží v subtropickém až tropickém pásmu. Setkáváme se zde však se zarážejícími protiklady. Jsou tu vysoké hory - nejvyšší Ras Dashen měří 4 620 m, na severovýchodě země je však jedna z nehlubších proláklín na světě - Afarská proláklina s dnem 116 m pod hladinou moře. Ve výškách 1 500 - 2 500 m, které v Etiopii naprosto převažují (hlavní město Addis Abeba leží například ve výšce 2 600 m), je podnebí celkem příjemné, avšak v nížině na severu při hranicích se Súdánem a Eritreou teploty běžně přesahují 40 °C a byly zde naměřeny vůbec nejvyšší teploty ve stínu na světě - přes 50 °C.

Etiopie je pozoruhodná také vyznáním svých obyvatel. Něco přes polovinu Etiopanů jsou pravoslavní kopští křesťané, zbylou necelou polovinu tvoří muslimové. (Nepatrně jsou ještě zastoupena přírodní náboženství u jižních kmenů.) Obě náboženské komunity zde žijí nepřehledně promísené a - v míru. To je situace na světě ojedinělá a hodná následování. Poměr křesťanů a muslimů se však pravděpodobně brzy obrátí, protože počet muslimů se zvyšuje rychleji. Přibývání muslimů podporují bohaté muslimské státy, hlavně Saudská Arábie, které zneužívají chudoby Etiopanů a za přestup k islámu nabízejí peníze.

Příručky udávají, že v Etiopii žije kolem 70 jazykových skupin, z nichž většina si navzájem nerozumí. Oficiální úřední řečí je amharština, která se také učí ve všech základních školách. Je však připravena reforma, která zruší všeobecnou výuku amharštiny, a ve školách se zavádí jako společná dozorovací řeč angličtina. Amharština tak bude ohrožena, ačkoliv je to jazyk velmi starý (písmo je souhláskové, některé znaky připomínají hebrejštinu, některé řecká písmena, jiné jsou zcela originální) a je do něj již řadu let přeložena Bible.

Lidé jsou zde trpěliví a přátelští. Na vesnicích a v malých městech stojí dlouhé fronty, než na ně přijde řada u studny s rumpálem, aby si do plastového kanystru nebo koženého měchu načerpali vodu pro svoji denní spotřebu. Většina z nich pak vodu naloží na osla a vyrazí k domovu. Ti, kdo to nemají tak daleko, nádoby posadí na vlastní hlavu. Mnozí stráví donášením vody několik hodin denně, v některých odlehlejších osadách nestihnou odrostlejší děti nic jiného, než dojít dvakrát za den pro vodu. Jejich radost nad novými zdroji vody je tedy pochopitelná.

Devadesát procent venkova je bez elektřiny. Nemají televizi, jen ti movitější vlastní malé rádio na baterie. Stejně je v Etiopii jen jeden televizní kanál a jedna rozhlasová stanice, která se dá na venkově chytit. Telefony jsou jen ve městech, a to pouze ve veřejných budovách. Počítače a internet tu neexistují. A lidé spolu mluví, tráví společně čas, pomáhají si ....netrápí se tím, co nemají, ve své chudobě jsou šťastní přinejmenším jako my bohatí. Jen musí pravidelně přšet. Když déle než rok nezaprší, přijde hlad. A za hladem umírání. Zprávy o umírání se rozletí do světa, bohatí se chytanou za nos a jednu tisícinu ze svého bohatství si s velkým halasem odepřou a koupí jim trochu vody a něco k jídlu. Ne že by to problém zcela vyřešilo, ale není to zas tak úplně málo. A Česká republika k těm pomáhajícím bohatým od roku 1996 patří. V Etiopii mi bylo horko i zima, ale u srdce vždycky dobře, protože ti cizí černí lidé mi dávali najevo jen a jen přátelství.

Pro sborový časopis ČCE v Horních Počernicích napsal člen výpravy geologů
Martin Hruběš

domácí pobožnost

Ef. 2,8n Milostí spasení jste skrze víru. Spasení není z vás a z vašich skutků, je to Boží dar, takže se nikdo nemůže chlubit.

Zde slyšíme jeden ze základních důrazů apoštola Pavla, na který pak navázala reformace. Ovšem v 16. století se spíše říkalo „ospravedlnění“. Pro nás lidi je to těžko představitelné a nesnadno přijatelné: Boží lásku, Boží odpuštění sis nezasloužil a zasloužit nemohl. Ani tvé největší mravní či náboženské výkony nic nemění na tom, že jsi hříšník. Jestliže vsázíš na své vlastní síly, nikam to nepřivedeš. To, z čeho se dá opravdu duchovně žít, je Boží dar, takže se nikdo nemůže chlubit. V církvi se ve všech dobách vyskytují mimořádné osobnosti, které druzí pokládají za jakési „zasloužilé“ členy, někdo se tak dokonce vidí sám. Chloubá ovšem působí neblaze. Místo bratrství je tu pak vyvyšování a vzniká jakási pyramida duchovní důstojnosti. Poznali to už v první církvi, provázelo to církev středověkou a docela to neopouští ani nás. Jenže základem církve nejsou lidské výkony ani zásluhy, ale dílo Ježíše Krista. My ho skrze víru následujeme, ale i to musíme pokládat za Boží milost, za Boží dar.

Jenom když si toho jsme vědomi, je možné zachovat jednotu Božího lidu. Na jiných základech stát nemůže. Jakmile začneme budovat na lidech, ocitneme se na vratké půdě. Můžeme si všimnout, že všechno drobení je nějak spojeno s vyvyšováním sebe sama a s pohrdáním druhými: dokonalým křesťanem jsem já a moji blízcí, vy ostatní jste na falešné cestě a my s vámi nechceme mít nic společného. Jistěže se má dodržovat církevní řád a ti, kdo jej porušují, mají být napomináni. „Dobré skutky, které nám Bůh - skrze život a smrt Ježíše Krista - připravil, máme konat.“ Ale k žádné pyše není důvod. Na Boží milosti závisí spasení nás všech. Dovolávat se - třeba v modlitbě - něčeho jiného, je nanejvýš pochybné.

Řada biblických příběhů ukazuje, jak Boží milost přichází nečekaně a překvapivě. Vyprávění o Davidově hříchu je takovým příkladem, stejně jako podobenství o farizeovi a celníkovi: Pán Bůh ve své vyvýšenosti odpouští a ospravedlňuje tak, jak bychom nepředpokládali. Jeho rozhodnutí se totiž nedá ničím zdůvodnit. „Milost je to, co uděluje Bůh, král a prezident“, vyložila jazyková lektorka zahraničním studentům. Mnoho lidí nad tím kroutí hlavou, ale je to tak. Rozsudek se na základě příslušných paragrafů zdůvodňuje, ale milost nikoliv. Milost je aktem zvláštní svrchovanosti. Nesnižuje toho, kdo ji udílí, ale naopak: „U tebe je odpuštění, tak vzbuzuješ bázeň“ (Ž 130,4) Místo potrestání může přijít nepředvídané a nezasloužené, a proto i nepochopitelné odpuštění. Máme-li nad tím rozpačité otázky, zůstanou bez odpovědi. A všechny naše pokusy o odpověď by zřejmě byly rouháním. Dívat se Bohu do karet a kibicovat není možné. A to je snad dobře! Konečné slovo patří jemu, jinak by to přece už nebyl svrchovaný Bůh, ale náš pobočník. Jak je mnohdy těžké to vzít tiše na vědomí! Člověk jistě může natahovat prázdné ruce, ale je na Pánu Bohu, zda je naplní, nebo ne. Z modlitby Páně víme, že také my máme odpouštět, a jedno podobenství zdůrazňuje, že je to zcela závazné. Boží láska pak vyvolává naši lásku, jeho slitování zase naše slitování. Ty dobré skutky chce Pán Bůh opravdu vidět jako ovoce, jako důsledek své dobrotivosti.

Pane Bože, ty jsi plný milosrdenství, proto tě prosíme, zbavuj nás bychom a domýšlivosti. Uč nás žít ze svého odpuštění a své milosti. Nedopusť, abychom druhým uzavírali cestu k životu, kterou jsi skrze Ježíše Krista otevřel. Amen.

Bohuslav Vik

bylo

Návštěva z Očové

První víkend v březnu navštívili sbor Brno I bratři a sestry ze slovenského sboru luterské církve v Očové u Zvolena, kde zpívalo Cantate Domino v září 2003. V sobotu 5. března, navzdory chladnému zimnímu počasí, přijel před desátou hodinou autobus se čtyřiceti účastníky (převládaly účastnice), spolu s panem farářem Jánem Kecerem na faru na Opletalové. Po menším pohoštění a zahřátí vyrazili s průvodcem bratrem Burešem za krásami Brna. Mezitím na faře sestry připravovaly oběd – sestry Marková a Kuhrová uvařily vynikající segedinský guláš, všichni se olizovali a spousta sladkostí také nikoho nezarmoutila. Pěkně odpočatí odjeli s bratrem farářem Gruberem a několika našimi bratry a sestrami do kralického muzea a kostela. Po návratu do Brna ještě absolvovali druhou procházku po Brně.

Večer jsme se sešli ve sborové místnosti: Očovští společně se členy našeho sboru i sboru Brno II. Bratr farář Gruber informoval Očovské o životě našeho sboru a na oplátku učinil totéž bratr farář Kecer. Členové obou sborů měli možnost klást oběma farářům otázky, takže vznikla zajímavá diskuse. V sedm hodin večer si ubytovatelé rozebrali své nocležníky a dle sborové tradice pokračovala zajímavá diskuse ještě v rodinách.

V neděli 6. března kázal v obou našich sborech bratr farář Ján Kecer. V červeném kostele nám pro potěšení zazpíval pěvecký sbor z Očové. Po bohoslužbách následovalo obligátní povídání při kávě a čaji spolu s Očovskými, společný oběd v restauraci Sonáta a občerstvení na faře před odjezdem. Popřáli jsme bratrům a sestrám z Očové šťastnou cestu a zamávali odjíždějícímu autobusu.

A teď se vás na něco zeptám. Také máte hezký pocit z dobře vykonané práce? Cítíte se fyzicky unavení, ale duševně obohaceni a spokojení? Jestli ano, tak návštěva splnila svůj účel.

Marie Hájková

Zpívání v Miroslavi

Na víkend 12. a 13. února bylo svoláno do Miroslavi setkání pěveckých sborů z jižní Moravy. Přijeli z Nosislavi, Heršpic, Cantate Domino z Brna, a zapojil se samozřejmě hostitelský sbor miroslavský. Církevní kantor Ladislav Moravetz nás ve své přednášce a posléze v konkrétních hudebních ukázkách, pro které nám připravil notový materiál, seznamoval s bratrskými zpěvy z kancionálů Samotulského a Rohova. Jednalo se o jednohlasé písně zapsané pro nás neobvyklým způsobem (kupř. bez taktových čar) s krásnými texty ze 16. století. Při nácvičce těchto písní jsme si museli uvědomovat, že liturgické zpěvy Jednoty bratrské byly jiné, než jaké známe dnes: zpěv byl jednohlasý, bez doprovodu, postavený spíše na vzácném duchovním textu. Autorem většiny písní, které jsme v Miroslavi zpívali, byl Jan Blahoslav, takže jsme museli ocenit i jejich krásnou češtinu.

Když už se sešli nadšenci pro sborový zpěv a když už byl s námi tak skvělý sbormistr, nacvičili jsme ještě několik písní vícehlasých z pozdější doby. Něco z toho, co jsme si nacvičili, jsme pak zazpívali při nedělních bohoslužbách.

V kostele bylo docela chladno a venku vytrvale přšelo, ale díky pohostinnosti Miroslavských a díky společnému zájmu a společné lásce se v Miroslavi vytvořilo krásné společenství, na které se nedá zapomenout.

Lída Marková

rozhovor

V září 2004 nastoupila ve sboru Brno-Židenice svůj vikariát, tedy praktickou přípravu na budoucí výkon farářského povolání (tzv. vikariát trvá rok - po ukončení studia na Evangelické teologické fakultě Karlovy univerzity) Mgr. Daniela Zapletalová, rozená Grollová. - V listopadu byla na konventu brněnského seniorátu zvolena seniorátní farářkou s polovičním pracovním úvazkem (druhou polovinou vyučuje na Evangelické akademii - Střední zdravotnické škole v Brně - Líšni) Mgr. Romana Špačková, která rovněž - o rok dříve než Daniela - ukončila studium evangelické teologie a již absolvovala svůj roční vikariát.

S oběma se tedy od podzimu setkáváme v židenickém sboru a nejen tam - také v Blansku, a s Romanou i leckde jinde na půdě seniorátu. Rozhovorem, který následuje a který ochotně poskytly, se Daniela i Romana představují. (Odpovědi nebyly kráceny, otázky kladla JN).

Můžete či chcete prozradit něco o tom, odkud jste přišla na teologickou fakultu?

Daniela: Místo, ze kterého šly mé kroky na teologickou fakultu, asi nepatří v povědomí lidí k nejmalebnějším. Jsem z Ostravy, ale ani já, ani moji rodiče a má sestra (bratři se už v Ostravě narodili) nepatříme k rodilým Ostravákům. Přesto by však už dnes moji rodiče asi neměnili, kromě zvyku, přátel a sboru je tam drží sama Ostrava. Na tomto městě jsou totiž zřetelně vidět změny, které se s ním udály po roce 1989. Doma říkáme, že nám Ostrava rozkvétá přímo před očima, rozhodně už není „černým“ městem. Popsat se to moc nedá, to se musí vidět. Já sice nejsem takovým patriotem jako má rodina, ale rozhodně ne proto, že by se mi Ostrava nelíbila. Velká města mě prostě moc nelákají (a to jsem v nich strávila většinu dosavadního života, nejdřív Ostrava, potom Praha a teď budu v Brně, ještě že jsou ty cesty směr Blansko), ten neustálý hluk a spěch ulice, procházky z centra nebo do centra a pořád po chodníku. V žádném městě, kdovíjak zeleném, pro mě nebylo „zeleno“ dost.

Mým sborem byly Vítkovice - tedy druhý ostravský sbor. Na něj moc ráda vzpomínám. Sbor, kde když nás bylo 30, tak tam bylo hodně lidí. Ale určitě ne nadarmo se říká, „co je malé, to je milé“. To rodinné prostředí sboru, kde se všichni znali a kde bylo těžké někoho přehlédnout (a bylo také nemožné si nevšimnout, když někdo scházel), mi bylo velmi blízké. Je to již dobrých deset let (nevím to přesně), co došlo ke spojení obou ostravských sborů. Takže se nyní všichni scházíme v centru Ostravy.

Romana: Na teologickou fakultu do Prahy jsem přišla z jedné východočeské vesnice, která se jmenuje Ledce. Vesnice se nachází blízko města Třebachovice pod Orebem, které je proslaveno světoznámým betlémem. Asi kilometr od Ledců leží malá, ale historicky velmi zajímavá vesnička Klášter nad Dědinou. Její jméno je odvozeno od cisterciáckého kláštera, který tu byl ve středověku založen. Za husitských válek byl však nedalekými Orebitý srovnán se zemí. V toleranční době zde vznikl sbor. Moje babička, která se hlásila hrdě ke svým

helvetským kořenům, nám často říkala, jak se v toleranční době na opočenském panství přihlásilo k víře Beránkově sto rodin, a vyprávěla, že svou rozlohou patřil sbor k největším: jeho hranice totiž sahaly od Hradce Králové k Broumovu a dál až k pruským hranicím. Dnešní rozloha sboru je podstatně menší a počet členů je asi 350. Pravidelných účastníků nedělních bohoslužeb je bohužel okolo třiceti lidí. Do sboru jsem začala aktivně chodit ve svých patnácti letech. V té době se totiž v Klášteře vyměnili faráři a najednou nebyl nikdo, kdo by hrál na varhany. A protože jsem se učila hrát na klavír, začala jsem doprovázet při bohoslužbách. Hraní mě vydrželo až do nástupu na vikariát, kdy jsem přestala pravidelně dojíždět domů.

Co Vás ke studiu na fakultě přivedlo?

Daniela: Pocházím z tradiční evangelické rodiny. Když se podívám po té své širší rodině, pak ať se dívám, jak se dívám - až na nepatrné výjimky samý evangelík. To mohu ovšem říci jen o své „původní“ rodině, v mé „nové“ rodině je to naopak, tam se musí evangelíci a možná i „věřící“ hledat pod drobnohledem.

Výchova mých rodičů a jejich příklad „samozřejmě“ žité víry měly bezesporu velký vliv na to, že jsem chodila do kostela a že jsem také mohla slyšet a uslyšet Slovo, ale na fakultu mě to nevedlo. Byl to nedostatek, co mě přivedlo až ke studiu na ETF: naše sbory v Ostravě byly dlouhou dobu neobsazené, konaly se sice dvoje bohoslužby, ale scházela se jenom jedna mládež. A právě tato mládež, respektive její vedení nebo spolu-vedení pro mne znamenalo začít se více připravovat na jednotlivá setkání, dělat biblické pobožnosti a také učit se reagovat na některé „všetečné“, podstatné a teologické otázky. V těchto gymnaziálních letech se tak započala má cesta na fakultu.

Romana: Na nápad jít studovat teologii mě přivedli moji prarodiče, u kterých jsem nacházela duchovní zázemí, a pak také farář Michal Plzák. Ten v klášterském sboru působil v době mého dospívání a výrazně mě ovlivnil. Jako varhanice jsem měla možnost slyšet každou neděli jeho kázání. Nezapomenutelné byly také schůzky mládeže, různé výlety a tradiční evangelické vody. To vše, a navíc myšlenka být užitečná druhým, mě dovedlo až na teologii.

K čemu jste se zvláště (pokud k něčemu) zaměřovala při studiu, jakou diplomku jste psala, jaká oblast práce v církvi Vás nejvíce zajímá?

Daniela: Již brzy po svém nástupu na fakultu jsem pochopila, že samotná teologie jako vědní obor není tou správnou cestou pro mě. Studium na ETF se stávalo pro mě smysluplným jen s vizí, že po skončení fakulty půjdu pracovat mezi lidi (ať už by to bylo prostředí církevní, nebo například sociální). Sama fakulta moc nepřipravuje studenta do praxe, takže jsem se snažila doplnit si během studia alespoň trochu vzdělání. Nejprve jsem využila možnosti mimořádného semestrálního studia na 1. lékařské fakultě UK na katedře lékařské etiky v oboru psychoterapie. Jednalo se především o uvedení do

tohoto oboru, pro mě to bylo velmi užitečné právě vzhledem do jednotlivých terapií, ale také do práce s „člověkem“.

Ve čtvrtém ročníku ETF se mi otevřela možnost nahlédnout do Bohnic, a to naštěstí ne jako pacient, ale jako „okukovatel“. Tato nabídka přišla od bratra faráře Jiřího Štorka, který do Bohnic jako farář docházel. Byla nás skupinka asi 12 studentů, absolvovali jsme cyklus přednášek o jednotlivých psychiatrických problémech, navštívili jsme některé pavilóny a nakonec si každý z nás zvolil nějaký pavilón, kam docházel po dobu jednoho měsíce na praxi. Za tento, i když jen letmý vhléd mezi závislé ženy jsem velmi vděčná.

V současné době si dodělávám poradenský výcvik z logoterapie a existenciální analýzy (směr V. Frankla).

Romana: Během studia jsem svou pozornost více zaměřovala do oblasti novozákonní a praktické teologie. Před teologickou fakultou jsem vystudovala zdravotnickou nastavbu. Ráda bych jednou také tyto základní medicínské poznatky zužitkovala coby pastorační pracovník v nemocnici. V současné době se můj zájem rozrostl ještě navíc o křesťanskou etiku, což souvisí s mojí nynější profesí učitelky křesťanství a etiky na církevní Střední zdravotnické škole v Líšni.

A v souvislosti s tím - chtěla byste se v našem sboru něčemu věnovat speciálně (jistě stejně budete muset dělat všechno)?

Daniela: Pastorec, jak je asi patrné z předcházející odpovědi, je tou oblastí, které bych se chtěla jednou více věnovat. Tady ve sboru v Židenicích spíš využiji možnosti vyzkoušet si práci, která souvisí s životem celého sboru a kterou jsem nikdy nedělala. Mám tím na mysli vedení dětí, biblické hodiny, vedení bohoslužeb - taky popravdě řečeno to mám v popisu práce.

Romana: Stala jsem se seniorátní farářkou, a tak je mou hlavní pracovní náplní zastupovat seniora v jeho sboru. Takže se v židenickém sboru budu zúčastňovat a vlastně už nyní účastním zástupně téměř všech akcí. Na farářské práci mě fascinuje její pestrost. Duchovní má jedinečnou možnost setkávat se a spolupracovat „na vinici Páně“ s lidmi několika generací, nejrozličnějších profesí, se zdravými a nemocnými, s radujícími se i s plačícími. A na tuto židenickou směsici se moc těším.

Máte z něčeho pro svou budoucí farářskou práci obavy?

Daniela: Mé obavy? Těch je. I když asi úplně nesouvisí s „farářskou“ prací, spíš se situacemi, které s sebou přináší. Například stěhování, nikde nemít své stálé doma. To jsem si hodně uvědomovala, když jsem byla ve škole, jak najednou nejsem nikde pořádně doma. Nebo třeba jinak uspořádaný pracovní den a týden; s tím souvisí umění najít si klidný čas na svou rodinu, na své přátele, ale také na své zájmy.

Romana: Jako čerstvá farářka obavy mám a hned několik. Mnoho věcí nemám prostudovaných, promyšlených a promodlených. Mám obavy z toho, že nebudu umět hned odpovědět na nějaký zvědavý, chytrý dotaz týkající se bible, teologie, dějin, religionistiky, filosofie atd. Vždyť se to přeče od faráře (farářky) očekává?! A o kvalitním všeobecném vzdělání ani nemluvě. Také mám obavy z toho, zda si budu umět najít dostatek času na potřebné lidi. Při běžném sborovém provozu zatím nějak nenacházím moc času na delší rozhovory a návštěvy.

Chcete něco říci o svých (dalších) zájmech?

Daniela: Moc ráda mám folklór - staré zvyky, lidovou hudbu, lidové umění - a to náš český (především moravský), ale také slovenský a dále jihovýchodním směrem (Balkán, Ukrajina, Rusko).

Kromě toho mám také ráda hory, pěší turistiku - tak se tomu myslím říká. Mít čas si všechno kolem sebe vychutnávat a nemuset se nikam honit, užít si okolní krajinu, samotný výstup, a vnímat ty, kteří jdou se mnou.

Romana: Ráda poslouchám hudbu a také ji ráda provozuji. Vedle hudby je to samozřejmě literatura, beletrie i poezie. Krásně to vyjádřil Seifert, když řekl, že hudba a poezie jsou to nejkrásnější, co nám život může dát, kromě lásky ovšem.

Jelikož jsem tělem a duší venkovan, mám ráda přírodu s její krásou a drsností, proměnlivostí a hloubkou. Aktivní sportovkyní zrovna nejsem, ale když mám příležitost, s chutí si zahraji volejbal, vyšlápnu si na kole do přírody. V posledních letech začínám holdovat pěší turistice. A co mám ještě ráda, jsou lidé se smyslem pro humor.

Máte oblíbenou knihu, hudební nebo výtvarné dílo?

Daniela: Že bych si teď vzpomněla na jednu knihu, kterou bych měla nějak úplně nejradši, to nevím. Moc ráda si čtu pohádky, to mi ještě pořád zůstalo. Malý princ - to je asi knížka, kterou bych nikdy nevyřadila z knihovny. Ráda se vracím ke knihám Karla Čapka a k ruským realistům.

Romana: Mám několik oblíbených knížek. Když se chci například pobavit a odreagovat, tak sáhnu po knížce amerického spisovatele J. K. Toola Spolčení hlupců. K mým básnickým oblíbencům patří vedle Hlaváčka a Reynka také brněnský Skácel, kterého jsem objevila díky hudební skupině Hradišťan. Z osobností vážné hudby jsou mi nejmilejší Bach, Mozart, Smetana a nyníjší církevní kantor Ladislav Moravetz.

Za odpovědi děkuje Jana Nechutová

O jednom nápadu

V prosincovém Setkávání jsem si se zájmem přečetla článek o jednání konventu a v citovaném projevu seniora Hübnera jsem si zatrhlá věty: „V každém sboru se daří něco jiného, ale je dobré předávat si navzájem zkušenosti a informovat se o možnostech, které církev v dnešní společnosti má. Jsou kazatelé, kteří umí navázat s lidmi vztah v hospodě, jiní pořádají ve městech divadelní představení či koncerty. Někdo může chodit do domova pro seniory a pomáhat tam výtvarnou činností nalézt starým lidem smysl života. Lidem ve sboru je třeba dát především prostor, aby mohli uskutečňovat své vize a dobré nápady.“ Konec citátu.

Nápady? Od svých třiceti sedmi let jsem byla učitelkou v mateřské školce. Vyrobit loutku bylo pro tyto učitelky v popisu práce. Mne to navíc bavilo. S marionetami jsem hrála svým třem prvním dětem, s maňásky až svým vnoučatům a dětem v nedělní škole. Většinou jsem je šila sama ze zbytků látek a za léta se jich nahromadila pěkná řádka. Když už tady byly, jak je ještě využít pro radost sobě i jiným?

Výstava. Že je dost lidí, kteří se rádi podívají na něco pěkného, co nepotkávají denně, jsem věděla z dřívějších dob, kdy jsem dělala výstavky jen tak pro potěšení, třeba pro důchodce nebo pro školy, jako byla výstavka v Chotěboři, Letovicích, v Moravské Třebové či ve Střelcích, v Praze u Klimenta a jinde. V mém nápadu proč dělat takovou výstavu byl ke všemu předešlému ještě jeden důvod: sehnat peníze pro sbor. Aby to nebylo jen škemrání, ale aby dárci za své peníze taky něco dostali.

Řekne-li se výstava, většinou si představíte místnosti, ve kterých jsou porůznu upevněny exponáty, je tam taky výběrčí a hlídač. Můžete rychle proběhnout či postát, přečíst si popisky, pomyslet si své, nebo to s někým na místě prodiskutovat. Zanechá to ve vás dojem podle vaší vnímavosti. Vystavující si o vašich dojmech přečte ze záznamů v knize, pokud je napíšete.

Moje vystavování bylo něco úplně jiného. Měla jsem pocit, že kolik přišlo návštěvníků, tolik jsem získala přátel. Vždycky z toho byla beseda a za zápisem v knize jsem často četla: Příkladně přijdeme zase. Ten třetí rok vystavování jsem říkala, že asi žádné „příkladně“ už nebude, protože jsem cítila, že se nemoc horší a únava je citelnější. Bylo to náročné. Výstava na chalupě v Rybné byla od 9 hodin ráno do večera po všechny dny prázdnin, takže to byly dva měsíce domácího vězení. Ono právě v létě projde Vysočinou hodně návštěvníků, jinak je Pustá Rybná pustá.

Snažila jsem se nezabírat v domě obytné světnice svých dětí, takže jsem se musela spokojit s prostorem pod schody na verandu - tam byly pletené a šité loutky stolní, pak s verandou - tam byly dějiny odívání - historické kostýmy na panenkách Barbie. První rok tam bylo 45, druhý 75 a třetí 100 postavíček od starého Egypta po současnost (nejen šité a pletené loutky, ale i kostýmy na panenky Barbie vyráběla pisatelka sama - pozn. redakce) Na zdi byly písemnosti a obrázky k tématu, na stole sklenice na dary a kniha. Nejtatraktivnější byla poslední malá místnost v podkroví, kde bylo divadlo pro marionety. Několik jich bylo na scéně, ostatní na stěně za závěsem. Pokaždé jsem se snažila, abych já nebo některý dobrovolník z hostů zimprovizoval nějakou hru. Většinou to byla velká legrace.

Někdy se ohlásila větší skupina dětí, a to se pak hrálo divadélko pro maňásky na dvorku. Pro tuto příležitost byly připraveny lavice, divadlo bylo

profesionálně zhotovené. Pro nejmenší děti jsem hrála sama, větším jsem loutky půjčovala k jejich vlastním improvizacím.

V prostoru pod verandou se podle seskupení loutek hádalo, ke které pohádce patří, a rodičům se doplňovaly mezery stručným převyprávěním.

Na verandě se tolik oděvů a tolik staletí nedalo taky jen tak proletět, takže hodina pro skupinku, na kterou se netlačila další, nebyla nic moc. A byl-li čas a nálada, dalo se sedět u stolečku při nějakém pohoštění. Byla to přátelská setkání. Právě to, že to bylo prostředí pro výstavu netypické, mělo své kouzlo, a pro osobu vystavující to bylo z časových důvodů praktické - když už se rozhodla tolik času obětovat.

A v tom je to jádro věci: umět a chtít něco dělat, umět a chtít něco obětovat. Bez toho obětování to nejde. Čemu dáte ve svých činnostech přednost, je jen na vás. Můžete se dočkat i posměchu, ale můžete taky získat pomocníky. Já měla výborné pomocníky jak v Borové, tak v Chotěboři, ale nejvíce v Miroslavi. Z našich sborů moji výstavu podpořili z Borové společně s Poličskými a z Olomouce přijel plný autobus vedený budoucím synodním seniorem Joelem Rumlem.

Mému sboru v Telecí jsem nakonec odevzdala slušnou sumu: 45 tisíc Kč určených na opravu rybenské fary. V dopise staršovstvu jsem tehdy napsala: peníze jsou od potěšených návštěvníků a čas, ve stáří čím dál dražocennější, je ode mne.....

Moje nabídka. Dnes jsou ty předměty obdivu a zdroje poznání a příjmu natlačeny v kufrech pod postelí a čekají na někoho, kdo by přijal nabídku a půjčil si je a s mateřskou péčí je využil k podobnému účelu, když mně to už zdraví nedovoluje.

Z mého „nápadu“ mi zbyl dobrý pocit radosti z prospěšně prožitého a využitého kousku života.

Jindřiška Mikolášková

přečetli jsme

Anděl otevřenosti

S mnohými lidmi se nemůžeš setkat, protože jsou do sebe uzavřeni. Vytvořili si kolem sebe krunýř, aby se jim nikdo nedostal na kůži. Skryli se pod maskou ze strachu, že by někdo mohl objevit jejich pravou tvář. Nechtějí se ukázat, poněvadž mají před opravdovým setkáním strach. Bojí se spatřit sami sebe v pravém světle. Anděl otevřenosti tě chce otevřít pro tajemství setkání, protože s druhým se můžeš sblížit jen otevřený, otevřeš-li mu srdce a dovolíš-li mu vstoupit. ... Kéž tě anděl otevřenosti otevře pro budoucnost, pro to, co s tebou zamýšlí Bůh. Leckdo se ve svém životě tak pěkně zabydlel, že už není otevřen pro nic nového, čím ho chce pověřit Pán. Všechno má zůstat při starém. Takoví lidé bývají strnulí. Ty buď otevřený novým možnostem, jimiž by tě Bůh rád obdařil.

Anselm Grün, Poselství shůry, str. 43, vybral Ctirad Novák.

z deníku Františka Ženatého

3. září 1911 – neděle

V neděli jsme byli dopoledne v kostele. Pan farář kázal tentokrát jaksí rozčileně. Snad příčinou toho byla přítomnost kazatele Edwardse ze státu Missouri ve Spojených státech. Na své cestě do Prahy, kde se tento týden účastní činně angločeské alianční konference, si zajel do Brna. Návštěva byla trochu lepší než před týdnem. Také odpoledne po partii šachu jsem si zašel do kostela, abych poslechl hostovu přednášku o misijní práci ve Spojených státech, a to speciálně o práci kazatele Losy, Čecha, který v Brně studoval. Mluvil ovšem anglicky a překládala to zase paní profesorová Vášová, tentokrát lépe než poslední. Přednáška byla velice pěkná, ale před ní byl vykonán křest, což se o půl hodiny zdrželo. Když bylo vše u konce, promluvil také pan farář, pravě, že i my potřebujeme misionářek, ale více ještě peněz. A to ovšem přijato bylo se zřejmým porozuměním, jak dokazuje souhlas z lavic: „To jo!“

24. září 1911 – neděle

Dnešek jsem skoro úplně věnoval sboru. Kázal zde místo pana faráře (ten byl ve Frankfurtě n.M.), přítel Nešpor odpoledne i dopoledne. Dopoledne měl totéž kázání, které pronesl v Nosislavi za mé návštěvy (Marie a Marta). Napsal si sice jiné, ale pro náhlý pohřeb neměl času je nastudovat. Poprvé jsme se sešli v nedělní škole, kterou jsme dnes zahajovali. Učitelů se sešel nevídaný počet (asi 12), většinou ovšem nových, ale zato dětí bylo neobyčejně málo, tak málo, že jsme uznali za nejlepší nechat protentokrát vyučování. Nešpor pronesl jen malé napomenutí a pak jsme se po zpěvu rozešli. Odpoledne kázal Nešpor na text „všechny vlasy na hlavě Vaší sečteny jsou (Mat. 10) – velice pěkně. Pak mě provodil k rodičům. Pobyl u nás až do večírku, kterého jsem se také zúčastnil. Zábava byla většinou „volná“. Pak kterási slečna přednesla báseň. Nešpor promluvil o církevním životě ve Vídni. Zpívalo se při čaji a tak to uběhlo. Nakonec jsem čekal na Fanušku (sestřenicu), která pomáhala umývat hrny od čaje

1. října 1911 – neděle

Kázal vikář Bednář z Klobouk, zvláště dopoledne velice pěkně. Často se dotýkal časových otázek. Byl jsem v kostele dopoledne i odpoledne.

9. října 1911 – pondělí

Ráno jsem byl na faře, abych se tam doporučil. Při tom jsem dostal podporu z alumnejního fondu 100 K, které mně ovšem velice pomohou. Odpoledne mi přinesl krejčí šaty. Ze všeho je vidět blížící se odjezd.

27. října 1911 – Vídeň

Večer jsem se účastnil valné hromady „Kruhu českých teologů“, do něhož jsem také vstoupil. Ačkoli nás tam bylo s jedním Polákem 13, byla debata velice živá, ale veselá. Dosavadní předseda Šoltész z Krabčic skládal svou hodnost a volilo se nové předsednictvo. Předsedou zvolen Kostkan, místopředsedou Rosenzweig, jednatelem Nešpor, zapisovatelem Pospíšil, knihovníkem já a pokladníkem Lanštiak. Trvalo ovšem dlouho, než někteří pánové se odhodlali přijmout nabízenou hodnost. Odstrčila na př. k tomu nedostali. Provedena také spousta užších voleb, při čemž o vtipy nebylo zle. Barták na př. se obrátil na Poláka s otázkou: Prosím Vás pane, jak se jmenujete? Já vás chci volit. Hybnou silou debaty byli Nešpor a Šoltész. Rozešli jsme se teprve před desátou hodinou.

evangelický sbor v Židenicích

Členové farního sboru Českobratrské církve evangelické v Brně-Židenicích znají časopis Setkávání a považují za cenné také to, že přináší informace o životě brněnských sborů. Židenické staršovstvo by uvítalo, kdyby brněnští evangelíci ze Židenic nezástávali pouze pasivními čtenáři Setkávání. Pokud časopis otevře své stránky našim příspěvkům, bude ovšem třeba, abychom se představili:

Chceme-li pro počátek věnovat pozornost současné podobě sboru, uvedeme, že má 607 členů, včetně těch, kteří patří do kazatelské stanice v Blansku. Farářem je zde od roku 1991 Pavel Kašpar, senior brněnského seniorátu. V nepřítomnosti seniora ve sboru vypomáhá seniorátní farářka Romana Špačková. Kurátorem sboru je ing. Miroslav Maňák, který se kromě toho, že moudře vede staršovstvo a usměřňuje duchovní dění ve sboru, dobře vyzná ve věcech ekonomických a účetních, a je tedy svému sboru také hospodářem. Ke sborovým personáliím patří svým způsobem též informace o tom, že v židenickém sboru absolvovalo vikariát několik mladých adeptů farářského povolání: v současnosti je u nás na vikariátu Daniela Zapletalová, rozená Grollová, čerstvá absolventka Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy.

Nedělní shromáždění se konají každou neděli v Brně na Jílkově ulici a odpoledne v Blansku; další činnost se podobá práci kteréhokoli standardního sboru; za zmínku snad stojí biblické hodiny pro dospělé, které jsou sice navštěvovány stejně mizerně jako skoro všude jinde, ale jsou velmi živé – otevřená hledající diskuse účastníků délkou často předčí teologův výklad. Bratr farář mívá navíc katechezi pro dospělé, kteří se připravují ke křtu: každoročně je tak ve sboru pokřtěno několik dospělých katechumenů.

Snad je zde i něco dalšího, čím je sbor zvláštní a co stojí za sdělení. Že slavíme Večeři Páně kromě významných svátků církevního roku pravidelně každou neděli v měsíci, už asi také není nic zvláštního: tato situace je však v našem případě výsledkem sborových rozhovorů a téměř obecného souhlasu členů sboru. Sborové rozhovory se vedou také o mnohém jiném: bývají přibližně jednou za dva měsíce v pátek večer a jejich témata jsou velmi různá – od problémů, s nimiž se setkáváme ve sborovém i občanském životě, až po přednášky hostů z církve i mimo ni. Na tyto večery zveme své sousedy - sestry a bratry z katolické farnosti sv. Cyrila a Metoděje v Židenicích na Gajdošově ulici, s nimiž jsme vůbec navázali živé ekumenické styky – v posledním roce se nám podařilo uspořádat společné bohoslužby (s následným neformálním rozhovorem), poprvé v katolickém kostele a pak u nás. – Skoro každoročně tráví naše rodiny i jednotlivci všech generací týden rodinné rekreace na Blažkově. Několikrát jsme pobyli v Doubravce v Luhačovicích. S konfirmandy zajíždí bratr farář na víkendové pobyty, kde se jejich příprava i vzájemné vztahy mají možnost prohloubit a zintenzívnit. A to docela nejnovější, co se u nás zrodilo, je pěvecký sboreček, malý zázrak působení Ducha svatého a také (jeho nástroje) církevního kantora bratra Moravetze, který k nám z iniciativy několika nadšenců občas přijede, a tak se mu podařilo několik lidí přesvědčit, že i v Židenicích existují předpoklady k „umělému“ sborovému zpěvu.

A o všem dalším, o tom, co jsme snad opomenuli, i o tom, co je důležité zase jinak a co by snad mohlo někoho zajímat, příště – pro brněnské evangelíky a snad i pro některé jiné čtenáře.

Jana Nechutová

společenská kronika

Brno I

1.4.	Laura Bednářová	86 let
2.4.	Dita Smýkalová	30 let
4.4.	Zdenka Veselá	81 let
5.4.	Míla Sázarová	84 let
8.4.	Alena Běťáková	60 let
10.4.	Vlasta Žižková	86 let
12.4.	Marie Klobásová	84 let
13.4.	Milada Klobásová	83 let
13.4.	Jiří Krčmář	30 let
15.4.	Marie Schejbalová	89 let
15.4.	Zlatica Weisssová	60 let
17.4.	Vladimír Kubík	89 let
18.4.	Božena Vymazalová	75 let
20.4.	Marta Kneslová	91 let
23.4.	Milada Nykodýmová	82 let
24.4.	Jan Fleischer	70 let
25.4.	Zita Hornáková	20 let
28.4.	Milena Hanychová	40 let
29.4.	Antonín Mrskoš	82 let

Rozloučili jsme se:

- 1.3. Karin Běťáková, 1971
- 1.3. Ing. Erich Vrtiš, 1928

Oddáni byli:

- 3.3. Gabriela Matoušová a Petr Březina

Brno II

3. 4.	Marie Pavlíková	84 let
5. 4.	Věra Sochová	75 let
7. 4.	Lubomír Ryšavý	79 let
8. 4.	Josef Toman	90 let
11.4.	Josef Brandejs	87 let
15.4.	Milada Čechová	79 let
16.4.	Libuše Chromelová	78 let
17.4.	Karel Svozil	82 let
17.4.	Drahomíra Chytrá	84 let
20.4.	Josefa Spáčilová	80 let
22.4.	Miroslava Bartíková	82 let
25.4.	Aleš Socha	78 let
26.4.	Břetislav Havíř	83 let
29.4.	Věra Freibergrová	85 let
30.4.	Maxmilián Osvald	81 let

Pokřtěn byl:

- 27.2. Michal Doležel, nar. 1986

Rozloučili jsme se:

- 20.2. Merlin Theisz, nar. 2004

heslo měsíce

podle hesel Jednoty bratrské

S láskou přijímejte i ty, kdo přicházejí odjinud – tak někteří, aniž to tušili, měli za hosty anděly.

Židům 13, 2

bude

Hudební nešpory v Červeném kostele

Od první dubnové neděle, kdy, jak doufáme, se v našem kostele poněkud oteplí, začínají opět pravidelné **Hudební nešpory**. Ty dubnové budou z mnoha důvodů obzvláště lákavé a bylo by škoda si je nechat ujít. Především budeme mít možnost svou účastí přispět na potřeby střediska Betlém v Kloboukách u Brna. Hejtman Jihomoravského kraje ing. Stanislav Juránek, který Betlém dlouhodobě podporuje, převzal nad koncertem záštitu a přislíbil na jeho zahájení krátce promluvit.

V hudební části pak vystoupí vynikající brněnský komorní orchestr Czech virtuosi s tímto programem:

J. S. Bach - Braniborský koncert č. 3 G-dur

J. Mysliveček - Sinfonia in A pro smyčce

O. Respighi - Antické tance pro smyčce

L. Janáček - Suita pro smyčce

Kázání bude mít bratr farář Jiří Gruber.

Dubnové hudební nešpory se konají v neděli 3. dubna v 19,30 a všichni si přejeme to, co píše Stanislav Juránek ve svém dopise: aby se zdařily a staly se pro všechny zúčastněné podnětem k hlubšímu zamyšlení.

I další hudební nešpory v „jarní sezóně“ přinesou zajímavá hudební vystoupení.

1. května v 19,30 uslyšíme skladby pro varhany a trubku. U varhan bude David Postránecký, který působí v brněnské katedrále, na trubku bude hrát Petr Hojač.

5. června v 19,30 zazpívá v Červeném kostele Richard Novák a Hana Pospíšilová - Medková. Na varhany bude doprovázet Václav Uhlíř, první varhaník královéhradecké diecéze.

Všichni jmenovaní umělci přijali pozvání k benefičním koncertům v Červeném kostele s neobyčejnou ochotou a bez nároku na honorář. Výtěžek koncertů bude věnován organizacím a sdružením působícím v sociální oblasti: Střediska Diakonie ČCE na Hrnčířské v Brně a Betlém v Kloboukách, Nemocnice v Ugandě, Labyrint, Naděje a dalším. Lída Marková

Nešpor v Blahoslavově domě v neděli 10. dubna 2005

Účinkují: Lydie Kučerová – flétna. Marta Doubravová, Martina Jílková, Ondřej Maňák, Ondřej Hájek – varhany.

Na programu: J. S. Bach, J. K. Kuchař.

Nešporní kázání: Jaroslav Vítek.

Začátek v 19 hodin.

Srdečně zveme!!!

z tradice církve

O slavení večeře Páně podle Hippolyta Římského

Kdykoli bude vysvěcen biskup, všichni ať jej políbí na znamení pokoje a prokáží tak, že je hoden této služby. Jáhni mu přinesou obětní dary (chléb a víno), on nad nimi vztáhne ruce spolu se všemi kněžími, a vzdává díky slovy: Pán s vámi.

Všichni řeknou: I s duchem tvým.

Vzhůru srdce.

Máme je u Pána.

Vzdáváme díky Pánu.

Je to důstojné a spravedlivé.

A pak takto pokračuje: Vzdáváme Ti díky, Bože, skrze Tvého milovaného Syna Ježíše Krista, kterého jsi poslal, když se naplnil čas, jako Spasitele a Vykupitele, Posla Tvé vůle. On je Tvé Slovo Neoddělitelné, skrze něj jsi všechno stvořil. A jak se Ti zalíbilo, poslal jsi ho z nebe v lůno Panny. Byl počat, vtělil se a zjevil se jako Tvůj Syn, narodil se z Ducha a Panny.

Naplnil Tvou vůli a získal Ti svatý lid, ve svém utrpení rozepjal ruce, aby od utrpení osvobodil ty, kteří v Tebe uvěřili. Když se dobrovolně vydával utrpení, aby zrušil smrt, rozlomil ďáblova pouta a pošlapal peklo, aby osvětil spravedlivé, stanovil hranice ¹⁾ a zjevil vzkříšení, vzal chléb, vzdal Ti díky a řekl: Vezměte a jezte, toto je mé tělo, které se za vás láme. Podobně vzal i kalich a řekl: Toto je má krev, která se za vás vylévá. Když toto činíte, činite to na mou památku.

Pamatujeme tedy na Jeho smrt a vzkříšení a přinášíme Ti chléb a kalich. Vzdáváme Ti díky, že jsi nás učinil hodnými stát před Tvou tváří a Tobě sloužit.

Prosíme, sešli svého svatého Ducha na oběť svaté církve. Ty, jenž všechny shromažďuješ, dej těm, kteří se účastní svatých tajemství, plnost Ducha svatého k upevnění víry v pravdu, abychom Tě chválili a oslavovali skrze Tvého Syna, Ježíše Krista. Skrze něj Ti patří sláva a čest, Otci i Synu s Duchem svatým v Tvé svaté církvi, nyní i na věky věků. Amen.

Pak láme biskup chléb, podává jeho jednotlivé části a říká: Nebeský chléb v Kristu Ježíši. Ti, kteří přijmou, odpoví: Amen. Při nedostatku kněží drží kalichy i jáhni, ať tam stojí důstojně a počestně. Ten, který jim podává, praví: V Bohu, Otci všemohoucím, přijímající odpoví: Amen.

.. Po přijímání se sluší každému konat dobré věci, líbit se Bohu, zdárně vytrvat, věnovat se církvi, činit věrně, co poznal a přijal.

---

¹⁾ "terminum figat" - smysl není zcela jasný: "stanovit zásady víry" nebo "upevnit hranice mezi církví a peklem".

koutek pro mládež

Ať nemá čas

Satan svolal světové shromáždění padlých andělů. V zahajovacím projevu ke svým zlomocným pomocníkům pronesl: "Nemůžeme zabránit křesťanům, aby chodili do shromáždění. Nemůžeme jim vzít Bibli a bránit v poznávání pravdy. Nemůžeme je ani odloučit od biblických hodnot, na nichž po celé generace lpí, ale musíme udělat něco jiného. Musíme jim zabránit, aby si vytvářeli důvěrný a trvalý vztah s Kristem. Když s ním navážou spojení, naše moc nad nimi je zlomena. Proto je nechme chodit do kostelů a modliteben, neberme jim jejich konzervativní životní styl, ale zaměřme se na jejich čas, aby nemohli prožívat blízkost a obecenství v Ježíši Kristu. Svého cíle dosáhneme nejlépe tím, že jim budeme překážet při jejich snaze být se svým Zachráncem o samotě. Musíme být po celý den v jejich přítomnosti, abychom jim znemožnili tak důležité spojení."

"Jak to máme udělat?" volali andělé. "Zaměstnávejte je malicherností života a používejte nespočet efektních triků, abyste zabavili jejich mysl," odpověděl. "Lákejte je utrácet, utrácet, utrácet a potom si půjčovat, půjčovat, půjčovat. Zaplavte jim schránky reklamní poštou, letáky, objednávkovými katalogy a nabídkami zboží zdarma, nabízejte služby a falešné naděje. Ať jsou v jejich životě peníze vždy na prvním místě. Přesvědčete ženy, aby raději neměly děti, aby chodily do zaměstnání na plný úvazek, aby kariéra byla důležitější než rodina. Ať manželé pracují šest nebo ještě lépe sedm dní v týdnu, deset až dvanáct hodin, aby si mohli dovolit svůj životní styl. Braňte rodičům trávit společný čas s dětmi. Jejich rodiny se začnou brzy rozpadat. Domov už nebude poskytovat rodině azyl před tlaky každodenních starostí. Drážděte jejich smysly, aby nemohli naslouchat tichému hlasu a rozjímat nad Božím slovem. Naučí se mít stále puštěné rádio, budou poslouchat naši hudbu, kdykoliv řídí své automobily. Přesvědčete lidi, že mají mít stále zapnutou televizi, video, CD nebo počítač. Ať ve všech obchodech a restauracích hraje hlasitá hudba. Tohle všechno přehluší jejich mysl, nebudou schopni naslouchat jeden druhému a rozbije to jejich jednotu s Kristem. Nezapomeňte zaplnit jejich noční stolky časopisy a novinami. Bombardujte jejich mozky zprávami celých 24 hodin.

Postarejte se o jejich víkendy. Ať se do zaměstnání vrací vyčerpaní, neztišení a nepřipravení na nadcházející týden. Nedovolte jim vyjít si do přírody a přemýšlet o Božích zázracích. Dejte jim chléb a hry, ať se vybouří během sportovních událostí, na koncertech. Připravte jim pastvu pro oči. Ať je baví akční filmy, drážděte jejich smyslů. Nezapomeňte na billboardy u silnic. Ani na dovolené je nenechte na pokoji. Pošlete je na exotická místa, do zábavních parků... Jen ať se baví tak, jak se baví svět.

A když se sejdou k duchovnímu společenství, přihrajte jim klepy a řečičky ze světa, zahrajte jim na nervy a hlavně, nedovolte jim čerpat sílu z Bible, aby odešli se zatíženým svědomím a rozbouranými city. Nechte je být součástí programů duchovního snažení. Čím více, tím lépe. Přepněte jejich životy nepřeborným množstvím dobrých důvodů nemít čas na modlitby ani příležitost hledat moc Boží. Brzy budou pracovat z vlastních sil, obětují zdraví a rodinu pro samé dobré příčiny."

Shromáždění skončilo. Ďábelští andělé nedočkavě odešli plnit své úkoly - působit, aby se křesťané všude na světě předháněli v množství nových sborových programů, aby neměli čas na své rodiny ani bližní a pobíhali z místa na místo, z akce na akci, sem a tam. Byl ďáblův plán úspěšný? Posudte sami.

Z internetu vybral Marek Baláš

ze staršovstva

Brno I

Břežnové schůze se poprvé zúčastnili čerstvě zvolení náhradníci staršovstva. Vzhledem k tomu, že z dosavadních presbyterů rezignovali bratři Milan Měšťan, Pavel Bureš a Martin Grombřík, byli za řádné členy staršovstva na zbývající tříleté období povoláni: bratři Jiří Popelář a Jan Sypták a sestra Olga Navrátilová. Náhradníky jsou bratři Jan Sebera, Dušan Sedláček, Miloslav Cahlík a Jan Oukropec. Pro lepší organizaci sborové práce staršovstvo odsouhlasilo rozdělení jednotlivých úkolů do více než 20 skupin a komisí, které budou na základě pověření staršovstva pracovat pokud možno samostatně.

Návštěva sboru z Očové proběhla především díky obětavé službě řady sester bez problémů a přinesla nám duchovní povzbuzení. O přípravách květnové návštěvy z partnerského sboru v Basileji informovala sestra farářka a bratr Matoulek. Bratr farář pověděl o schůzce kazatelů čtyř církví, kteří připravují zářijové ekumenické bohoslužby s večerí Páně. Budou se konat v Červeném kostele 25. září a kázat při nich bude kazatel CB Jan Asszonyi. Sborový víkend je plánován na 20.-22. května. Dary na Jeronýmovu jednotu se budou vybírat v obou kostelech od velikonoce do svatodušních svátků.

Staršovstvo schválilo podrobný rozpočet nákladů na provoz sboru ve výši 250 tisíc Kč. Pro azylový dům Armády spásy bude v dubnu uspořádána chrámová sbírka. Od Obecního úřadu v Újezdě u Brna jsme obdrželi příspěvek 5 tisíc Kč na podporu práce s dětmi a mládeží. Jiří Gruber

Brno II

Spojení školních prázdnin a přemíry chřipkových onemocnění nemůže být šťastné - neblaze se projevilo i na účasti starších v březnové schůzi. Bylo ostatně znát už na účasti členů sboru při druhé části jednání sborového shromáždění, která proběhla o den dříve. Rozsah jednání sborového shromáždění vyvolává i pro staršovstvo nutnost vážně se zabývat podnětem, aby zprávy pro sborové shromáždění (zpravidla vyhotovené písemně) byly v budoucnu předkládány účastníkům sborového shromáždění pouze v písemné podobě, jak tomu bývá ve shromáždění seniorátním i celocírkevním. Věděli by účastníci sborového shromáždění v případném rozhovoru, o čem je řeč? - Staršovstvo přijalo sdělení o konečné podobě zakázky na opravu střechy kostela. Rozhodlo o podání žádosti o pomoc ze seniorátních a celocírkevních prostředků. Prostředky, které sbor zatím obdržel z darů na opravu střechy, zatím dosáhly částky 300 tis. Kč, celková cena opravy však bude představovat víc než dvojnásobek. - Přejít k podvojnému účetnictví, jež je pro sbory od začátku kalendářního roku povinné, představuje nečekané povinnosti a starosti. Příčinou je mj. i to, že počítačový program, který jsme si dali doporučit a začínáme jej používat, je dosud nevyzkoušený a nezaběhnutý. - Bez starostí se neobejde ani správa nájemního domu, jakkoli je větší část péče o byty a nebytové prostory svěřena profesionálnímu správci. Doufáme, že se nám i v těchto záležitostech podaří zlepšit komunikaci mezi správcem a majitelem. - Pašijní a velikonoční čas staví před presbyterky a presbytery celou řadu dodatečných povinností. Za důležité pokládáme i to, že smíme čekat službu a podporu pěveckého sboru Cantate Domino při službách Božích na Velký pátek odpoledne.

Jaroslav Vítek

týden ve sboru

Brno I

Úřední hodiny: Po – Pá 9-12; Út 16-18

Pondělí

18.30 – staršovstvo (11.4.)
18.30 – sborový rozhovor (18.4.)

Úterý

15.00 – služby Boží v DD Věstonická
17.00 – dětský klub
17.00 – biblická hodina pro děti
18.30 – příprava nedělní školy
19.30 – mládež

Středa

13.00 – služby Boží
v Diakonii Hrnčířská
15.00 – kavárnička

Čtvrtek

8.15 – redakční rada BEM (31.3.)
9.30 – klub otevřených dveří
16.00 – konfirmační příprava I.ročník
17.00 – biblická hodina pro dospělé
18.00 – uvedení do křesťanské víry

Pátek

15.00 – konf. příprava – Rychmanov
18.30 – zkouška pěveckého sboru CD

Neděle

10.00 – nedělní škola pro děti
11.00 – setkání na faře při kávě a čaji

Brno II

Po – Pá 8.30-11.30

Pondělí

18.30 – staršovstvo (11.4.)
18.30 – mladší třicátníci (18.4.)

Úterý

19.30 – třicátníci (5.4.)
19.30 – poslech zvukových
záznamů přednášek (19.4.)

Středa

13.00 – služby Boží
v Diakonii Hrnčířská
18.00 – biblická hodina v BD

Čtvrtek

odpoledne – vyučování dětí
příprava konfirmandů

Sobota

9.30 – služby Boží v DD Kociánka
(2.4., 16.4., 30.4.)

Neděle

10.00 – setkání v Blahoslavově
domě při kávě a čaji

Setkávání – brněnský evangelický měsíčník. Ročník V. Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jiří Gruber, Jaroslav Vítek. Spolupracovali: Marek Baláš, Miloslav Cahlík, Hana Dvořáková, Jan Franců, Ladislav Hájek, Marie Hájková, Ludmila Marková, Ctirad Novák, Blahoslav Šimek a další. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Vychází 10× ročně. Doporučená cena jednotlivého čísla 10 Kč. Články označené * neprošly jazykovou korekturou.

Adresa sboru ČCE Brno I: Opletalova 6, 602 00 Brno, tel. 542 211 453, email: ccebrno1@atlas.cz, <http://brno1.evangelnet.cz>

Adresa sboru ČCE Brno II: Lidická 79, 602 00 Brno, tel. 541 212 469, email: evsboii@iol.cz, <http://brno-ii.evangelnet.cz>

*Nechť se cesta ukáže a potká vás
Nechť vám vítr vždycky věje do zad
Nechť slunce svítí teple na vaši tvář
Déšť ať padá měkce na vaše pole a než se znovu
potkáme,
ať vás Bůh drží ve svých dlaních.*

tradiční gaelské přání

Zmrtvýchvstání

Vzkříšení Ježíše Krista se podle Písma událo beze svědků. Je zahaleno tajemstvím a proto jej není možné ani zobrazit. Událost vzkříšení však připomínaly obrazy příběhů, v kterých se Vzkříšený setkává s učedníky, Marií Magdalskou, případně jeho zjevení na cestě do Emaus.

Nejčastěji se místo obrazu vzkříšení objevuje příběh tří Marií, které nesou masti ke hrobu. Najdou jej však otevřený a místo Ježíše se setkají s andělem (srov. Mt 28), který je posílá do Galileje.

Pasionál abatýše Kunhuty z roku 1320 tuto scénu přetvořil a zobrazuje vzkříšení jako událost, kterou předpověděli proroci. Místo Marií se před otevřeným hrobem objevuje jako svědek vzkříšení král David s harfou. Ten předpověděl nejen Kristovo utrpení a smrt (Ž 22), ale i jeho vzkříšení (Ž 16,8-11). Davida jako svědka vzkříšení uvádí již apoštol Petr ve svém svatodušním kázání (viz Sk 2,24-32: „Prorok viděl do budoucnosti a mluvil o vzkříšení Kristově, když řekl, že nezůstane v říši smrti a jeho tělo se nerozpadne v prach.“

Kristův hrob už není dutina ve skále, ale v té době obvyklý kamenný sarkofág (tumba), z které je odstraněno víko. Vzkříšení je tedy trvalá událost a smrt byla jednou provždy přemožena. Místo anděla je zobrazen sám Vzkříšený, který jednou nohou vystupuje z hrobu. Pravou ruku má vztyčenou v žehnajícím gestu (prsteník a ukazováček připomínají jeho dvojí přirozenost) a v levici drží korouhev s vlajkou. Dlouhé vlnící se bílé vlajce na tyči, která je ukončena červeným křížem, se říká Korouhev vzkříšení. Známe ji například z bratrských obrazů Ježíše Krista jako vítězného Beránka. Původ tohoto symbolu je ve vyprávění o císaři Konstantinovi Velikém, kterému se v noci před rozhodující bitvou zjevil na nebi kříž a slyšel hlas: „V tomto znamení zvítězíš.“ Stejnou vítěznou korouhev má Kristus například na obraze Sestoupení do pekel. Kristovy ruce a noha nesou viditelné stopy ran, čímž je podtrženo, že jeho utrpení má trvalý význam a význam pro naše spasení.

Pasivními svědky vzkříšení jsou vojáci, které Herodes poslal, aby střežili hrob. Evangelista Matouš o nich vypráví: „že byli v tu chvíli strachem bez sebe a strnuli jako mrtví“.

Podzěji byl tento způsob zobrazení Kristova vzkříšení tridentským koncilem zakázán jako nebiblický. Vzkříšený proto stojí před zavřeným hrobem s některou z evangelijních postav.

Jiří Gruber